

РЕЦЕНЗІЯ

**ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СУЧАСНІЙ
ГЕОГРАФІЧНІЙ НАУЦІ**

**(до виходу в світ монографії професора, кандидата геолого-мінералогічних наук
К. А. Немця “Інформаційна взаємодія природних і соціальних систем” – Харків,
ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 428 с.)**

Сучасна географічна наука може вирішувати найскладніші теоретичні та прикладні проблеми. Вона здатна інтегрувати знання інших наукових дисциплін у географічні поняття й закономірності, й на цій основі пропонувати нові ідеї та рішення, формувати нові наукові галузі та ставити нові проблеми. Підтвердженням цього є монографія професора, завідувача кафедри гідрогеології, декана геолого-географічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата геолого-мінералогічних наук К. А. Немця “Інформаційна взаємодія природних і соціальних систем”, у якій досліджено низку важливих проблем, пов’язаних з роллю інформації в процесі взаємодії природних і соціальних систем.

Проблема інформації не є новою у наукових дослідженнях, однак нею донедавна займалися, здебільшого, фахівці з таких наук, як філософія, кібернетика, соціологія. Монографія К. А. Немця продовжує географічні дослідження інформаційних проблем, які започатковано у працях відомих географів А. Арманда, В. Бокова й ін.

Як зазначив К. А. Немець, зміст книги є результатом роздумів і досліджень упродовж майже 20 років. Монографія є спробою відповісти на запитання про “потрібність сьогодні й у найближчому майбутньому географії та наук про Землю в цілому”.

Монографія складається з шести розділів. У першому розділі “Інформація як феномен і наукове поняття” на підставі аналізу великої кількості літературних джерел досліджено еволюцію поняття “інформація” в науковій думці, а також схарактеризовано її види, простежено розвиток людських знань про інформацію й інформаційний обмін. У другому розділі “Роль інформації у взаємодії систем різноманітної природи” увагу зосереджено, передусім, на питанні географічних аспектів інформаційного обміну, зокрема, його рівнях у природних і соціальних системах. Сформульовано головний закон інформаційної взаємодії суспільства та природи, сутність якого автор бачить у “відповідності рівня задоволення соціальних потреб кількості вилученої із зовнішнього середовища та засвоєної інформації”, а також виведено головні наслідки цього закону.

У третьому розділі “Інформаційні моделі природокористування” автор побудував лінійну інформаційну модель природокористування. Цей розділ є теоретичним узагальненням попередніх міркувань, він насичений схемами, формулами та графіками. У розділі також простежено роль інформації в еволюції систем.

Четвертий розділ “Інформаційні процеси в природних і мінеральних системах” містить результати експериментального дослідження змін інформаційної ентропії природних систем у стаціонарних і нестаціонарних процесах.

П’ятий розділ “Інформаційна взаємодія мінеральних систем” присвячений питанням взаємодії мінеральних систем, зокрема, методиці вивчення цієї взаємодії, а також результатам її часового та географічного аналізу.

Останній розділ “Концептуальні інформаційні моделі соціальних систем” відображає математичне моделювання соціальних процесів і явищ, зокрема, у ньому наведено інформаційні моделі розвитку суспільства та когнітивних процесів.

Незважаючи на те, що у монографії К. А. Немця досліджено складні теоретичні питання інформаційної взаємодії систем, книга написана живою доступною мовою. Вона, безперечно, приверне увагу не тільки фахівців-географів, а й спеціалістів з інших наук, широкого кола читачів, яким не байдужі глобальні проблеми природи та суспільства.

Деякі висновки автора монографії, безперечно, дискусійні. Однак загалом у книзі доведено, що “сучасний світ є не просто географічним простором, а інформаційно-географічним простором, в якому важливою координатою є структурна інформація природних систем і об’єктів”. Це новий незвичний погляд на географічні проблеми.

д-р. геогр. наук, проф. Ф. Д. Заставний
канд. геогр. наук, доц. Р. М. Лозинський